

"בן סורר ומורה לא היה ולא עתיד להיות" ולמה נכתב? דרוש וקבל שכר"

ספר חסידים (מק"נ)

תתתראל. למאן דאמר (א) בן סורר ומורה ועיר הנדחת ונגעי בתים לא היה וכן (ב) כיצד הלביש אהרן ובניו מה דהוה הוה דרוש וקבל שכר וכן כיוצא בהן למה נכתבו אלא אי אפשר שלא יצא מהן שום מצוה. בן סורר ומורה לומר שלא יחניף אדם על בנו וכתוב (מ"א א ו) ולא עצבו אביו מימיו לאמר מדוע ככה עשית וכשאדם רואה את בנו יוצא לתרבות רעה יותר טובה היה לו לאבשלום שיהרג בקטנותו ואל יגרום שעל ידו נהרגו כמה נפשות וכן כל דבר לא נכתב לבטלה שנאמר (דברים לב מז) כי לא דבר רק הוא מכם כי הוא חייכם שנאמר (משלי ח ט) כלם נכוחים למבין:

אליהו כי טוב (ספר הפרשיות כי-תצא עמ' קמ"ו)

אמרו חכמים: בן סורר ומורה לא היה ולא עתיד להיות, ולמה נכתב – משום 'דרוש וקבל שכר' – כלומר ע"י שנכתבה פרשה זו וכל ישראל דורשים בה ולוקחים מוסר, שומעים ויראים ואינם באים לידי הדבר הרע הזה. – וזה הוא שכר הדרישה; -

הרב יצחק אייזיק שר (לקט שיחות מוסר, חלק ב' עמוד כה)

אמנם עוררתנו התורה ללמוד המוסר ולמדה לנו איך ללמוד ולקנות יראת שמים ע"י ציורים חושיים ולדמות תאורים ומשלים להמחיש מושכלות היראה ולקרבים אל השכל והלב. כי הכתיבה לנו התורה פרשה שלמה בהלכות סנהדרין על כל פרטי דיניה עם שלעולם לא תהיה נוגעת למעשה, אלא שנדרשנה ונתבונן בה היטב, וע"י דרישה והתבוננות עמוקה בפרשה, נשמענה – עומק הבנת הענין – ונגיע על ידה אל קניית היראה. וכל ישראל ישמעו ויראו הוא השכר שנקבל על הדרישה.

רבנו בחיי (כי תצא כא, כא)

וא"כ יש לשאול מפני מה הוצרכה תורה להודיע ולכתוב מה שלא היה ומה שאין ענינו נוהג בדרך העולם, אבל זה היה מחכמת התורה ללמד דעת את העם בגודל חיוב אהבת הש"י, שהרי אין לך אהבה חזקה בעולם כאהבת האב והאם לבן, וכיון שהבן עובר על מצות השם יתעלה, וזה דרכו כסל לו, חייבין הם שתגבר עליהם אהבת הש"י על אהבת הבן עד שיצטרכו להביא אותו הם בעצמן לב"ד לסקילה. וכבר בא הענין הזה בחיוב גודל אהבה להש"י מפורש בתורה בענין העקדה, כי אברהם עם היות אהבתו של יצחק עזה וחזקה כבן שבא אליו אחר הזקנה והיאוש, אעפ"כ כשצוהו להקריבו עולה טרח בדבר מיד, והגביר אהבת הש"י על אהבתו של יצחק, ועל שלמות המעלה הזאת קראו (ישעיהו מא) אברהם אהבי, ואז נתפרסם לכל העולם גודל חיוב האהבה לשם יתעלה שהיא ראויה לעבור כל מיני אהבה, ומזה אמרו דרוש וקבל שכר. כך שמעתי מפי הרב ר"ש מורי שיחיה. ומה שנמצא שם אמר ר' יוחנן אני ישבתי על קברו של בן סורר ומורה ועל תלה של עיר הנדחת, אפשר לומר דפליג אברייתא, או שמא הא דר' יוחנן לא היה בן סורר ומורה גמור אלא כענין אבשלום, אבל לא היה בן סורר ומורה גמור כדין תורה שנגמר לסקילה.

ספר החיים מהגר"ח (אחי מהר"ל מפראג), ספר גאולה וישועה סוף פ"ה

ורבותינו זכרונם לברכה אמרו (סנהדרין עא, א) על ענין בן סורר ומורה שלא היה ולא נברא, אלא דרוש וקבל שכר. ודרש זה הוא מה שכתב בספר הזוהר (בלק קצו, ב) שהוא רמז לישראל שהם בניס סוררים, וזה לא היה ולא נברא, דלא עלה על דעת אביהם שבשמים להחליף אותם באומה אחרת. ומה שכתב (דברים כא, כא) "ורגמוהו" כו', הוא רמז על אבני בלסטראות שנזרקו על חומות ירושלים וכלה ה' את חמתו בהם ולא בישראל. ומשפט בן סורר ומורה אינו אלא שלשה חדשים (סנהדרין סט, א), והוא רמז לאותם ג' חדשים משעה שיצאו ממצרים עד שקיבלו את התורה, שבאותו הזמן הלכו שובבים בלי עול התורה. ולפי שפרשה זו מרמז על כל ישראל, לכך נאמר (דברים שס) "וכל ישראל ישמעו ויראו", שראוי לכל ישראל לשמוע פרשה זו ולירא למאוד מאביהם שבשמים.

ר' צדוק הכהן מלובלין (דובר צדק, עמ' 126-127)

כי אין לך איסור אחד מאיסורי תורה או רז"ל שלא יהי' נמצא אדם בכל הדורות שעבר עליו. כי השי"ת ציפה מראשית אחרית ואם לא יעבור עליו אדם לא הי' מזהירו. ומ"ד בסנהדרין (עא ע"א) בן סורר ומורה ועיר הנדחת לא הי' ולא נבראו אידחי מהלכה. וגם לפי דעתו היינו לענין משפט העונש שבתורה יש תנאים ידועים שאין מצוים. לא על גופה של עבירה.